Semnificația mistică a numerelor de la Pitagora citire. Religie, filosofie sau matematică? De la isopsephie, gematrie și aritmanție la numerologie

„Totul este orânduit după număr": pornind de la Pitagora, *numărul* este văzut drept o calitate (nu doar o reprezentare empirică a cantității prin folosirea cifrelor), o forță care pune în mișcare evenimentele, un simbol care influențează atât mersul lumii, cât și biografia individuală. Mergând spre semnificațiile sale profunde, numărul reprezintă o vibrație, o influență, o însușire a materiei, a naturii, a vieții în sens larg, o chintesență a trăirilor socioumane.

Este, astfel, *numerologia* o știință sau o religie? Filosofie pură ori matematică aplicată? Deducție logică în urma unor determinări obiective ale unor variabile sau o practică ocultă cu valențe soteriologice? O manifestare a setei de cunoaștere naturale ori o manifestare a straturilor ascunse ale conștiinței surprinse într-un elan extatic? Numerele ne slujesc sau ne domină, ne proiectează într-un univers paralel la cotidian?

Evident, multitudinea de răspunsuri posibile este copleșitoare și, într-o mare măsură, chiar aiuritoare, confuzantă. De la *gematria* folosită încă din Antichitate – și care constituia unul dintre „soclurile exegezei Kabbalei" – ne-au rămas, de pildă, formule fascinante. Fiecărei litere din alfabetul ebraic i se stabilea o anumită valoare numerică și, prin adunarea literelor în cuvinte și fraze, se ajungea la rezultate de o mare sensibilitate. Bunăoară, femeia (*işa*) este echivalată cu mierea (*dvaş*) după valoarea numerică a literelor (360), rezultând o superbă metaforă. *Aritmanția* era, la rândul ei, arta divinatorie care, folosind „proprietățile magice" ale numerelor, deducea înțelesurile ascunse ale întâmplărilor și, nu întâmplător, făcând un arc peste timp, o regăsim în literatură, de pildă în universul lui… Harry Potter, unde este considerată o metodă calificată de prezicere a viitorului. „Dacă a fi bună la Divinație înseamnă că trebuie să mă prefac că văd semne prevestitoare ale morții într-o ceașcă în care plutesc frunze de ceai, nu sunt sigură că o voi mai studia mult timp!

Lecția aia a fost o prostie în comparație cu ora mea de Aritmanție!", exclamă la un moment dat Hermione Granger.

Arta divinatorie care se bazează pe virtuțile – „mistice"? – ale numerelor și pe conexiunea dintre acestea și anumite evenimente se numește *numerologie*, iar unii o consideră „sora mai mică a astrologiei" sau „cea mai ușoară dintre științele oculte". Termenul *numerolog* poate fi folosit pentru cei care au încredere în tiparele numerice și trag concluzii plecând de la studiul lor, chiar dacă acei oameni nu practică numerologia tradițională. De exemplu, în 1998 în cartea sa *Numerology: Or What Pythagoras Wrought*, matematicianul Underwood Dudley folosește termenul pentru a discuta despre „practicanți ai principiului Undelor Elliott de analiză a pieței de valori" (!)

În fapt, fără a fi propriu-zis o „știință" în sensul didactic consacrat al termenului, numerologia este un instrument de autocunoaștere și dezvoltare personală, o practică orientată către studiul lumii înconjurătoare prin intermediul numerelor. Elementul care stă la baza ei este, evident, numărul, conceput ca un element fundamental a realității. Numerologia are rădăcini foarte îndepărtate, putându-i-se urmări istoria până în acele vremuri când semnele alfabetului se foloseau atât pentru a forma cuvinte, cât și pentru a număra sau socoti, după cum se poate vedea și în cele trei alfabete sacre ale Antichității: ebraic, grec și coptic. În aceste sisteme, fiecărei litere îi corespundea o valoare numerică, folosită apoi și în calcule și operații matematice.

Numerologia este disciplina care se ocupă de „studiul calitativ al cifrelor, de simbolistica acestora și de relațiile dintre situațiile, contextele, subiectele sau obiectele care dețin în alcătuire măcar o cifră". Astfel, numerologia este o cercetare desfășurată asupra vibrațiilor, iar cifrele de la 1 la 9 reprezintă un set, un „ciclu complet de vibrații".

Numerologia studiază orice formă de relație numerică din și cu realitatea înconjurătoare, din viața unui om sau din societate, folosind ca metode de cercetare observația, analiza și sinteza informațiilor, prin metode comparative și interpretative. Interpretarea numerologică, fiindcă se bazează pe arhetipuri – „care sunt modele universale de gândire, percepție și comportament integrate în conștiința colectivă, cu impact durabil asupra modului în care oamenii își construiesc identitatea și se raportează la cei din jur" –, folosește semnificații pe care diversele civilizații le-au atribuit numerelor și cifrelor de-a lungul diferitelor epoci, acestea fiind în strânsă legătură cu spațiul cultural respectiv. Astfel, un număr „poate avea mai multe semnificații, fiecare reprezentând straturi diferite de înțelegere culturală a realității obiective".

Numerologia este una dintre cele mai vechi tehnici analitice ale lumii și își găsește originile încă din vremea babilonienilor. Filosoful și matematicianul grec Pitagora din Samos (570–495 î.Hr.) este considerat părintele numerologiei occidentale în forma pe care o cunoaștem astăzi. Grație asocierii dintre litere și valorile lor numerice, unii gânditori antici, ca de pildă – întotdeauna primul invocat! – Pitagora, și-au dat seama că puteau calcula o

expresie numerică pentru fiecare cuvânt în parte, ceea ce i-a condus mai departe la încercarea de a găsi cuvinte cu o expresie numerică egală. Această practică se numea pe atunci la greci *isopsephia* („numărarea boabelor") sau *aritmosofie*, iar la evrei, *gematria*, folosită și pentru interpretarea Cabalei („Kabbala"). Pătratul lui Pitagora reprezintă și acum principala matrice numerologică prin care se extrag semnificațiile legate de personalitatea unui individ pornind de la data nașterii lui.

Practica gematriei, care atribuie valori numerice cuvintelor și numelor, și atribuie acestor valori o semnificație religioasă, datează din Antichitate. O inscripție asiriană din secolul al VIII-lea î.Hr., comandată de Sargon al II-lea, declară că „regele a construit zidul Khorsabadului, lung de 16 283 de coți, pentru a corespunde cu valoarea numerică a numelui său". Literatura rabinică a folosit intens gematria pentru a interpreta pasaje din Biblia ebraică.

Practica utilizării literelor pentru a reprezenta numerele s-a dezvoltat în orașul grecesc Milet și este, prin urmare, cunoscută sub numele de *sistemul milesian*. Printre exemplele timpurii se numără anumite inscripții de pe vasele de ceramică datând din secolul al VI-lea î.Hr. Aristotel a scris că tradiția pitagoreică, fondată în secolul al VI-lea de Pitagora din Samos, practica isopsephia, predecesoarea greacă a gematriei ebraice. Pitagora a fost contemporan cu filosofi ca Anaximandru, Anaximene și istoricul Hecataeus, toți locuind în Milet. Sistemul milesian era în uz comun în timpul domniei lui Alexandru cel Mare (336–323 î.Hr.) și a fost adoptat de alte culturi în perioada elenistică ulterioară. A fost preluat oficial și în Egipt, în timpul domniei lui Ptolemeu al II-lea Philadelphus (284–246 î.Hr.).

Până la sfârșitul secolului al IV-lea d.Hr., în urma Edictului de la Salonic din anul 380 d.Hr. și a impunerii ulterioare a creștinismului niceean sub Teodosie I, abaterile de la credințele Bisericii de stat au fost clasificate drept încălcări ale legislației civile în cadrul Imperiului Roman. Numerologia, denumită în continuare isopsephie, a rămas în uz doar în cercurile ortodoxe grecești conservatoare, în special în contexte mistice și teologice, fiind practic interzisă uzului comun.

Unele teorii alchimice au fost și ele strâns legate de numerologie. De exemplu, alchimistul arab Jabir ibn Hayyan și-a încadrat experimentele, la sfârșitul secolului al VIII-lea–începutul secolului al IX-lea d.Hr., într-un sistem numerologic elaborat, bazat pe denumiri în limba arabă. Cunoscut și sub numele de Geber, el a folosit numerologia ca parte a teoriei sale alchimice, în special prin „metoda echilibrului" (*mizan*). Aceasta implica atribuirea de valori numerice literelor din alfabetul arab, care erau apoi folosite pentru a analiza „cele patru naturi" (caldă, rece, umedă și uscată) ale substanțelor. Scopul era de a înțelege proprietățile ascunse și manifeste ale lucrurilor prin intermediul acestor relații numerice.

Numerologia este proeminentă în discursul literar din 1658 al lui Sir Thomas Browne, *Grădina lui Cirus*. De-a lungul paginilor acestei lucrări, autorul încearcă să demonstreze că

numărul cinci și modelul aferent al *quincunx*-ului pot fi găsite în toate artele, în design și în natură, în special în botanică.

Un quincunx este un model geometric format din cinci puncte aranjate în cruce, patru dintre ele formând un pătrat sau un dreptunghi și un al cincilea aflându-se în centrul lui. Quincunxul a fost inițial o monedă emisă de Republica Romană în jurul anilor 211–200 î.Hr., a cărei valoare era de cinci douăsprezecimi (*quinque et uncia*) dintr-un *as*, moneda romană standard de bronz. Pe monedele romane quincunx, valoarea era uneori indicată printr-un model de cinci puncte sau „pelete". Cu toate acestea, aceste puncte nu erau întotdeauna aranjate într-un model quincunx standard.

Dicționarul Oxford English (OED) datează primele apariții ale cuvântului latin în limba engleză în 1545 și 1574 („în sensul de «cinci douăsprezecimi dintr-o liră»", adică 100 de pence vechi). Prima citare pentru un sens geometric, ca „un model folosit pentru plantarea copacilor", datează din 1606. OED citează, de asemenea, o referință din 1647 la astronomul german Johannes Kepler pentru un sens astronomic/astrologic, respectiv un unghi de 5/12 dintr-un cerc întreg. Atunci când este folosit pentru a descrie un model de plantare a copacilor, același cuvânt se poate referi și la grupuri de mai mult de cinci copaci, aranjați într-o grilă pătrată, dar aliniați diagonal la dimensiunile parcelei de teren din jur.

Modelele de quincunx apar în multe contexte. În heraldică, grupurile de cinci elemente („sarcini") sunt adesea aranjate într-un model de quincunx. Acest aranjament este numit, în terminologia heraldică, *în saltire* pentru orientarea sa obișnuită cu laturile pătratului verticale sau orizontale, sau *în cruce* atunci când pătratul este orientat diagonal. Steagul Insulelor Solomon prezintă acest model, cu cele cinci stele reprezentând cele cinci grupuri principale de insule din Insulele Solomon. O altă instanță a acestui model a apărut în steagul Republicii Yucatán din secolul al XIX-lea, unde semnifica cele cinci departamente în care era împărțită republica. Stema Portugaliei include ambele orientări ale acelorași modele, îngemănate.

Quincunxurile sunt utilizate în grafica computerizată modernă. Aceste cinci puncte de eșantionare în formă de quincunx sunt combinate pentru a produce fiecare pixel afișat. Cu toate acestea, eșantioanele din punctele de colț sunt partajate cu pixelii adiacenți, astfel încât numărul de eșantioane necesare este doar dublu față de numărul de pixeli afișați.

În analiza numerică, modelul quincunx descrie șablonul bidimensional în cinci puncte, „un model de eșantionare utilizat pentru a obține aproximări cu diferențe finite pentru derivate". Cele cinci puncte ale șablonului cu cinci puncte sunt aranjate direct deasupra, dedesubt și pe cele două laturi ale punctului central, mai degrabă decât (ca în eșantionarea quincunxului) în diagonală față de acesta.

În arhitectura khmeră, turnurile unui templu, cum ar fi Angkor Wat, sunt uneori aranjate într-un quincunx pentru a reprezenta cele cinci vârfuri ale muntelui sacru Meru.

O hartă quincuncială este o proiecție conformă a hărții care dispune polii sferei în centrul și cele patru colțuri ale unui pătrat, formând astfel un quincunx.

Punctele de pe fiecare față a unei celule unitare a unei rețele cubice centrate pe fețe formează un quincunx.

Quincunxul ca tatuaj este cunoscut sub numele de tatuajul cu cinci puncte. A fost interpretat în diverse moduri ca simbol al fertilității, o amintire a zicalelor despre cum să le tratezi pe femei sau poliția, un simbol al recunoașterii în rândul romilor, un grup de prieteni apropiați, starea de singurătate în lume sau timpul petrecut în închisoare (cele patru puncte exterioare reprezentând pereții închisorii, iar punctul interior reprezentându-l pe prizonier). Thomas Edison, ale cărui numeroase invenții au inclus un stilou electric care a devenit ulterior baza unei mașini de tatuat create de Samuel O'Reilly, și-a tatuat acest model pe antebraț.

Unele abordări pentru înțelegerea semnificațiilor Coranului (cartea sacră a musulmanilor) includ înțelegerea semnificațiilor numerice, a simbolurilor numerice și a combinării acestora cu abordări pur textuale. Numerologia coranică, cunoscută și sub numele de Codul 19, este un concept care susține că Coranul conține un cod matematic complex bazat pe numărul 19. Susținătorii, precum Rashad Khalifa, cred că acest cod demonstrează originea divină a Coranului. Se pretinde că numărul 19 este un model numeric recurent în tot Coranul. Se spune că acest model se regăsește în numărul de capitole (*surah*), versete,

cuvinte și aparițiile unor termeni specifici precum „Allah". Susținătorii susțin că acest model nu ar putea fi rezultatul întâmplării, mai ales având în vedere lungimea și complexitatea Coranului, și că sugerează un autor divin. Rashad Khalifa, în 1969, a inițiat studiul acestor modele numerice, concentrându-se în special pe inițialele coranice. El a susținut că a descoperit astfel un cod matematic bazat pe numărul 19.

Există diverse sisteme numerologice care atribuie valoare numerică literelor unui alfabet. Exemplele includ cifrele *abjad* din limba arabă, cifrele ebraice, cifrele armene și cifrele grecești.

Numeralele Abjad, numite și Hisab al-Jummal, sunt un sistem numeric alfabetic zecimal/cod alfanumeric, în care celor 28 de litere ale alfabetului arab li se atribuie valori definite. Acestea au fost folosite în lumea arabă încă dinainte de secolul al VIII-lea, când au fost adoptate numeralele arabe poziționale. În araba modernă, cuvântul *ʾabjadiyah* înseamnă „alfabet" în general. În sistemul Abjad, prima literă a alfabetului arab, *Times New Romanalif*, este folosită pentru a reprezenta 1; a doua literă, *baʾ*, 2, și tot așa până la 9. Literele reprezintă apoi primele nouă intervale de zeci și cele de sute: *yaʾ* pentru 10, *kaf* pentru 20, *qaf* pentru 100 etc. Cuvântul *ʾabjad* în sine derivă din primele patru litere (A-B-G-D) ale alfabetelor semitice, inclusiv alfabetul aramaic, alfabetul ebraic, alfabetul fenician și alte coduri alfabetice pentru limbile semitice. Aceste alfabete conțineau doar 22 de litere, oprindu-se la *taw*, echivalent numeric cu 400. Sistemul arab abjad continuă în acest punct cu litere care nu se găsesc în alte alfabete: *thaʾ* = 500, *khaʾ* = 600, *dhalʾ* = 700 etc. Numeralele abjad în arabă sunt similare cu codurile alfanumerice din gematria ebraică și isopsesphia greacă.

Sistemul de numerație ebraică este un sistem de numerație alfabetică cvasizecimală care folosește literele alfabetului ebraic. Sistemul a fost adaptat plecându-se de la cel al numerațiilor grecești cândva între 200 și 78 î.Hr., aceasta din urmă fiind data celor mai vechi dovezi arheologice. Sistemul de numerație actual este cunoscut și sub numele de numerație alfabetică ebraică pentru a contrasta cu sistemele anterioare de scriere a numeralelor utilizate în perioada clasică. Aceste sisteme au fost moștenite din utilizarea în scrierea aramaică și feniciană, atestată din jurul anului 800 î.Hr. în Ostraca Samariei. Sistemul grecesc a fost adoptat în iudaismul elenistic și a fost folosit în Grecia încă din secolul al V-lea î.Hr. În acest sistem, nu există notație pentru zero, iar valorile numerice pentru literele individuale sunt adunate. Fiecare unitate (1, 2, …, 9) are atribuită o literă separată, fiecare zeci (10, 20, …, 90) o altă literă separată, iar primele patru sute (100, 200, 300, 400) tot câte o literă separată. Ultimele sute (500, 600, 700, 800 și 900) sunt reprezentate prin suma a două sau trei litere care reprezintă primele patru sute. Pentru a reprezenta numere de la 1 000 la 999 999, aceleași litere sunt reutilizate pentru a servi ca mii, zeci de mii și sute de mii. Gematria (numerologia evreiască) folosește pe scară largă aceste transformări. În Israelul de astăzi, sistemul zecimal al sistemului numeric

hindus-arab (ex., 0, 1, 2, 3 etc.) este utilizat în aproape toate cazurile (bani, vârstă, data în calendarul civil). Numerele ebraice sunt folosite doar în cazuri speciale, cum ar fi atunci când se foloseşte calendarul ebraic sau se numerotează o listă (similar cu a, b, c, d etc.), la fel cum sunt folosite numerele romane în Occident. Limba ebraică are denumiri pentru numere comune care variază de la zero la un milion. Literele alfabetului ebraic sunt folosite pentru a reprezenta numere în câteva contexte tradiţionale, cum ar fi în calendare. În alte situaţii, se folosesc numere din sistemul numeric hindus-arab. Numerele cardinale şi ordinale trebuie să fie de acord în gen cu substantivul pe care îl descriu. Dacă nu există un astfel de substantiv, se foloseşte forma feminină. Pentru numerele ordinale mai mari de zece se foloseşte cardinalul. Multiplii de zece peste valoarea 20 nu au gen (20, 30, 40 etc. sunt fără gen), cu excepţia cazului în care numărul are cifra 1 în poziţia zecilor (110, 210, 310 ş.a.m.d.).

Cifrele armene formează un sistem numeric istoric creat folosind majusculele ale alfabetului respectiv. În sistemul vechi nu exista o notaţie pentru 0, iar valorile numerice pentru literele individuale erau adunate. Principiile din spatele acestui sistem sunt aceleaşi ca şi pentru cifrele greceşti antice şi cifrele ebraice. În Armenia modernă, se folosesc cifrele arabe bine cunoscute. În scrierea contemporană, cifrele armene sunt folosite mai mult sau mai puţin precum cifrele romane din engleza modernă. Ultimele două litere ale alfabetului armean, „o“ şi „fe“, au fost adăugate alfabetului armean numai după ce cifrele arabe erau deja în uz, pentru a facilita transliterarea altor limbi. Astfel, uneori li se atribuie şi o valoare numerică. Ca şi în notaţia ebraică şi cea antică, în cifrele armene simbolurile distincte reprezintă multiplii puterilor lui 10, de la 1 la 9, de la 10 la 90, de la 100 la 900, de la 1 000 la 9 000 şi de la 10 000 la 20 000. Un număr se scrie de la stânga la dreapta, compus din cel mult unul dintre aceste simboluri pentru fiecare putere a lui 10, aranjate în ordine descrescătoare după mărime. Nu există un simbol pentru 0: pentru un număr precum 600 sau 9 007, puterile lui 10 lipsă pur şi simplu nu sunt reprezentate. Pentru a scrie numere mai mari de 9 999, este necesar să existe cifre cu valori mai mari de 9 000. Acest lucru se face prin trasarea unei linii peste ele, indicând faptul că valoarea lor trebuie înmulţită cu 10 000. Acest lucru este similar cu cifrele romane, unde o linie peste un caracter înseamnă înmulţirea valorii corespunzătoare cu 1 000.

Numeralele greceşti – cunoscute şi sub numele de numerale ionice, ionice, milesiene sau alexandrine – reprezintă un sistem de scriere a numerelor folosind literele alfabetului grecesc. În Grecia modernă, acestea sunt încă folosite pentru numerele ordinale şi în contexte similare cu cele în care numeralele romane sunt încă utilizate în lumea occidentală. Pentru numerele cardinale obişnuite însă Grecia modernă foloseşte numerale arabe. Alfabetele liniare A şi liniare B ale civilizaţiilor minoică şi miceniană foloseau un sistem diferit, numit numerale egeene, care includea simboluri numerice doar pentru

puterile lui zece, până la 10 000. Numeralele atice au compus un alt sistem care a intrat în uz probabil în secolul al VII-lea î.Hr. Erau acrofonice (redate prin pronunțarea accentuată a inițialei), derivate (după cea inițială) din primele litere ale numelor numerelor reprezentate. Acestea aveau valorile 1, 5, 10, 100, 1 000 și 10 000. Numerele 50, 500, 5 000 și 50 000 erau reprezentate de litera cu puteri lui 10 scrisă în colțul din dreapta sus. O jumătate era reprezentată de jumătatea stângă a unui cerc complet, iar un sfert de partea dreaptă a unui cerc complet. Același sistem era folosit și în afara Aticii, dar simbolurile variau în funcție de alfabetele locale; de exemplu, 1 000 era diferit în Beoția. Sistemul actual folosește cele 24 de litere adoptate sub Eucleide (403–402 î.Hr.), precum și trei litere feniciene și ionice care nu au fost eliminate din alfabetul atenian (fiind anume păstrate pentru numere): *digamma, koppa* și *sampi*. Poziția acestor caractere în sistemul de numerotare implică faptul că primele două erau încă în uz (sau cel puțin amintite ca litere), în timp ce al treilea nu era. Datarea exactă, în special pentru *sampi*, este problematică, deoarece valoarea sa neobișnuită înseamnă că primul reprezentant atestat lângă Milet nu apare decât în secolul al II-lea î.Hr., iar utilizarea sa este neatestată în Atena până în secolul al II-lea d.Hr. În general, atenienii s-au opus utilizării noilor numerale pentru cele mai lungi numere dintre toate statele grecești, dar le-au adoptat complet până în jurul anului 50 d.Hr. Unitățile de la 1 la 9 sunt atribuite primelor nouă litere ale vechiului alfabet ionic, de la *alfa* la *teta*. În loc să se reutilizeze aceste numere pentru a forma multipli ai puterilor superioare ale lui 10, fiecărui multiplu de la 10 la 90 i s-a atribuit propria literă separată din următoarele nouă litere ale alfabetului ionic, de la *iota* la *koppa*. Fiecărui multiplu de 100, de la 100 la 900, i s-a atribuit apoi propria literă separată, de la *rho* la *sampi*. Faptul că aceasta nu era amplasarea tradițională a lui sampi în ordinea alfabetică ionică i-a determinat pe cercetătorii clasici să concluzioneze că sampi devenise o literă abandonată în momentul creării sistemului. Acest sistem alfabetic funcționează pe principiul aditiv, în care valorile numerice ale literelor sunt adunate pentru a obține totalul. De exemplu, 241 era reprezentat ca „200 + 40 + 1“. (Nu întotdeauna numerele erau scrise de la cel mai mare la cel mai mic: o inscripție din secolul al IV-lea î.Hr. din Atena plasa unitățile la stânga zecilor. Această practică a continuat în Asia Mică până în perioada romană.)

În manuscrisele antice și medievale, aceste cifre au fost în cele din urmă distinse de litere, începând cu *alfa*, folosind bare superioare etc. În manuscrisele medievale ale *Cărții Apocalipsei*, numărul Fiarei 666 este scris ca „600 + 60 + 6“. (Numerele mai mari de 1 000 reutilizau aceleași litere, dar includeau diverse marcaje pentru a nota schimbarea.) Fracțiile erau indicate ca numitor urmat de o *keraia* (′); γ′ indica o treime, δ′ un sfert și așa mai departe. Ca excepție, simbolul special ∠′ indica o jumătate, iar marcajul γ°′ sau γο′ reprezenta două treimi. Aceste fracții erau aditive (cunoscute și sub numele de „fracții egiptene“); de exemplu, δ′ ς′ indica 1⁄4 + 1⁄6 = 5⁄12. Deși alfabetul grecesc a

început doar cu forme majuscule, manuscrisele-papirus din Egipt care au supraviețuit arată că formele fracționare și cursive minuscule au început să fie folosite mai devreme. Aceste noi forme de litere le-au înlocuit uneori pe cele anterioare, în special în cazul anumitor numerale. Vechea *koppa* (Ϙ) în formă de Q a început să fie fragmentată și simplificată. Numeralul pentru 6 s-a schimbat de mai multe ori. În Antichitate, forma originală a literei *digamma* (F) a ajuns să fie evitată în favoarea uneia numerice speciale. Până în epoca bizantină, litera era cunoscută sub numele de *episemon*. În greaca modernă au fost făcute o serie de alte modificări. În loc să se extindă o bară deasupra unui număr întreg, *keraia* („proiecție asemănătoare unui corn") este marcată în partea dreaptă sus, o dezvoltare a semnelor scurte folosite anterior pentru numere individuale și fracții. Keraia modernă (ʹ) este un simbol similar accentului ascuțit. O keraia în stânga jos este acum standard pentru a distinge miile: 2019 este reprezentat ca ͵ΒΙΘʹ (2 × 1 000 + 10 + 9).

Alfasilabarul numerelor mandeene este și el folosit pentru numerologie. *Cartea Zodiacului* este un text mandeean important despre numerologie. (Mandeismul, uneori cunoscut și sub numele de nasoraeanism sau sabianism, este o religie gnostică, monoteistă, cu influențe grecești, iraniene și evreiești. Adepții săi, mandeenii, îi venerează pe Adam, Abel, Set, Enos, Noe, Sem, Aram și în special pe Ioan Botezătorul. Mandeenii îi consideră pe Adam, Set, Noe, Sem și Ioan Botezătorul profeți, Adam fiind fondatorul religiei, iar Ioan fiind cel mai mare și ultimul profet. Mandeenii vorbesc o limbă aramaică orientală cunoscută sub numele de mandeică. Termenul *mandeean* provine din aramaicul *manda*, care înseamnă „cunoaștere".)

Agrippa a aplicat conceptul de aritmanție alfabetului latin clasic în secolul al XVI-lea în cele *Trei cărți de Filosofie Ocultă*. El a reprezentat literele după cum urmează (în conformitate cu valoarea poziționlă a alfabetului latin la acea vreme):

1 2 3 4 5 6 7 8 9

A B C D E F G H I

10 20 30 40 50 60 70 80 90

K L M N O P Q R S

100 200 300 400 500

T V X Y Z

HEINRICI CORNELII AGRIPPAE
AB NETTESHEIM
DE OCCVLTA PHILOSOPHIA
LIBER PRIMVS.
Cap. XLVII. De Aritmantia seu numeratione Alphabeti.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	B	C	D	E	F	G	H	I
10	20	30	40	50	60	70	80	90
K	L	M	N	O	P	Q	R	S
	100		200		300		400		500	
	T		V		X		Y		Z	

Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim (14 septembrie 1486–18 februarie 1535) a fost un personaj cu preocupări enciclopedice: medic, jurist, soldat, cavaler, teolog, ocultist și scriitor german din epoca renascentistă. Cele *Trei cărți de Filosofie Ocultă* ale lui Agrippa, publicate în 1533, s-au bazat în mare măsură pe Kaballa, Hermetism și Neoplatonism. Opera lui a avut o influență deosebită printre ezoteriștii din perioada modernă timpurie și a fost condamnată ca fiind eretică de către inchizitorul din Köln.

Agrippa s-a născut în Nettesheim, lângă Köln, pe 14 septembrie 1486, într-o familie din nobilimea mijlocie. În scrisorile lui către diverși aristocrați influenți, a scris că membrii familiei lui s-ar fi aflat în slujba Casei de Habsburg, deși astfel de afirmații ar fi putut fi motivate de dorința de a câștiga sprijinul potențialilor noi patroni. În registrul care atesta înmatricularea lui la Universitatea din Köln în 1499, este trecut doar ca un simplu cetățean al orașului, iar numele tatălui său este înregistrat ca Henricus de Nettesheym. Agrippa a studiat la universitate între 1499 și 1502, în adolescență (între 13 și 16 ani), primind titlul de *magister artium* la încheierea cursurilor. Universitatea din Köln a fost unul dintre centrele tomismului (doctrină religioasă și filosofică centrată pe ideile și scrierile teologului dominican Toma d'Aquino), iar Facultatea de Arte era împărțită între tomiștii dominanți și albertiștii minoritari (reprezentanți ai unei mișcări filosofice și teologice din perioada medievală târzie, care se distingea prin considerarea